

DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829/2026.1.8>

УДК 355.233:81'243

Анастасія ЯРЕМЧУК,

<https://orcid.org/0009-0008-1033-617X>,

викладач кафедри іноземних мов, Національна академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, вул. Героїв Майдану, 32, 79026, Львів, Україна, nastyu.yaremchuk777@gmail.com

Ретроспективний аналіз організації іншомовної підготовки особового складу в збройних силах країн-членів НАТО та України

***Анотація.** У статті проведено ретроспективний аналіз організації мовної підготовки особового складу в збройних силах країн-членів НАТО та України. Автор наголошує, що нині англійська мова є основною мовою, що використовується багатонаціональними збройними силами НАТО для підвищення рівня їх інтегрованості, а організація структурованої, професійно-орієнтованої іншомовної підготовки є надважливим завданням в сучасних реаліях. З цією метою країнами-членами НАТО було створено Бюро міжнародної мовної координації як консультативний та дорадчий орган з питань мовної підготовки. У 2003 році організацією було розроблено мовний стандарт STANAG 6001, який став інструментом оцінювання і водночас основою для навчання, сприяння автентичності, функціональності та глобальній порівнянності. Проведений аналіз доводить, що країни НАТО змогли створити уніфіковану систему іншомовної підготовки на основі єдиних стандартів на базі спеціалізованих військових закладів освіти. Наразі 48 країн використовують критерії STANAG 6001 у своїх мовних системах. Для цього було розроблено професійно-орієнтовані курси, програми підготовки та навчальні матеріали, впроваджено уніфіковану систему тестування та забезпечено контроль за досягненням результатів навчання. Водночас, забезпечення мовної підготовки та стандартизації у Європі є важливим для цілісності Європейського Союзу. Так, в країнах Європейського Союзу було запроваджено загальноєвропейські рамки оцінювання мовної компетентності англійською, французькою та німецькою мовами. Для України включення STANAG 6001 до військових навчальних програм, підготовка інструкторів та тестологів, розвиток методології оцінювання забезпечує досягнення міжнародно визнаної комунікативної компетентності особового складу ЗСУ, на що виділяється значна кількість ресурсів, отже вивчення мов є одним з найважливіших завдань професійної підготовки військовослужбовців в країнах-членах НАТО та в Україні.*

Ключові слова: мовна підготовка, військовослужбовці, збройні сили країн НАТО, стандарти НАТО, STANAG 6001, професійна іншомовна компетентність.

Постановка проблеми. Нині в умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну, особовий склад Збройних Сил України (далі – ЗСУ) стикається з потребою посилення іншомовної компетентності для ефективного застосування сучасного іноземного військового обладнання, участі у міжнародних військових навчаннях, та загалом для вдосконалення співробітництва України та країн-членів НАТО. Для досягнення успіху у міжнародному середовищі подолання проблеми спілкування та мовного бар'єру є обов'язковою умовою, оскільки це сприяє створенню і зміцненню інтеграбельності із країнами-членами НАТО. З метою участі у спільних заходах з підрозділами збройних сил країн-членів НАТО необхідним є посилення мовної підготовки військовослужбовців до мовного тестування за стандартом НАТО STANAG 6001 (Концепція мовної підготовки особового складу ЗСУ, 2009).

Водночас, в рамках проведення спільних операцій, багатонаціональних навчань та міжнародних військових освітніх заходів, збройні сили країн-членів НАТО все більше використовують англійську як спільну мову. Загалом, у сфері безпеки та оборони володіння англійською мовою наразі вважається важливим для успішної співпраці багатонаціональних військових підрозділів (Цільовий план Україна – НАТО, 2007). З метою забезпечення ефективного спілкування сучасним військовослужбовцям необхідно володіти військово-професійною термінологією та мати високий рівень інтеграбельності та соціокультурної компетентності (наказ МОУ № 286, 2017).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині, в умовах реформування ЗСУ мовна підготовка особового складу та подальше мовне тестування за стандартом STANAG 6001 здійснюється згідно з «Основними засадами мовної підготовки особового складу у системі Міністерства оборони України (далі - МОУ)» (2019), наказу МОУ № 23 від 18.01.2016 року «Про затвердження Інструкції з підготовки та застосування національних контингентів, національного персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки» (2016), «Дорожньої карти вдосконалення мовної підготовки у ЗСУ (на 2021-2025 роки)» від 01.03.2021 року (2021), «Методичних рекомендацій з проведення мовного тестування у системі Міністерства оборони України» від 08.08.2019 року (2019).

Загалом, іноземні дослідники погоджуються, що формування іншомовної компетентності військовослужбовців потребує постійних досліджень та розвитку для забезпечення у них високого рівня інтеграбельності (Wolf, 2017). В документах НАТО інтеграбельність, або оперативна сумісність, визначається як «здатність діяти разом злагоджено, ефективно та результативно для

досягнення тактичних, оперативних та стратегічних цілей» (NATO Terminology Database, 2024). Для досягнення цієї мети обладнання, процедури та комунікація потребують гармонізації між країнами та персоналом (Siegel et al., 2025).

В Україні проблеми підвищення ефективності професійної іншомовної компетентності вивчали: Г. Барабанова, О. Бігич, О. Биконі. Теоретико-методологічні аспекти проведення мовного тестування висвітлені в працях В. Аванесова, І. Булах, О. Квасової. Особливості формування готовності майбутніх офіцерів ЗСУ до професійної взаємодії в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки досліджувала Л. Гребеняк (2019). Проте, проблема створення системи мовної підготовки особового складу ЗСУ на основі передового досвіду країн-учасниць НАТО ще недостатньо повно висвітлено в науковій літературі й залишається актуальною й сьогодні.

Мета статті – провести ретроспективний аналіз організації мовної підготовки особового складу збройних сил країн-членів НАТО та України.

Виклад основного матеріалу дослідження. З часу заснування НАТО у 1949 році, особовий склад збройних сил країн-членів Альянсу постійно залучається до різних спільних міжнародних операцій у різних частинах світу. Деякі з цих операцій є адміністративними обов'язками, а деякі – бойовими, що вимагають комунікації та співпраці з військовослужбовцями збройних сил інших країн.

Потреба в ефективній комунікації особливо гостра в цих місіях та операціях, де лінгвістичне непорозуміння ризикує призвести до помилок і, відповідно, до жертв. Тому як НАТО, так і країни-члени надали значення вивченню мов та діяльності зі стандартизації, створивши професійні організації з кваліфікованим персоналом у цій галузі. У 2003 році Bureau of International Language Coordination (далі – BILC) який є консультативним та дорадчим органом з питань мовної підготовки в НАТО, опублікував документ про стандартизацію мовної підготовки та тестування під назвою NATO STANAG 6001, що пояснює деталі рівнів володіння мовою, які повинні мати військовослужбовці для участі у спільних військових операціях. Відповідно, країни-члени НАТО, які надають свій особовий склад для спільних місій, дотримуються зазначених стандартів з 2003 року (NATO STANAG 6001, 2016).

Організація BILC була створена в рамках Підгрупи з підготовки НАТО як консультативний та дорадчий орган з питань мовної підготовки в НАТО та виконує такі завдання:

- розповсюджувати серед країн-членів НАТО друковані та мультимедійні навчальні матеріали, тести та інформацію про розробки в галузі мовної підготовки;
- переглядати роботу в галузі координації та вивчення окремих мовних тем, шляхом скликання щорічної конференції та семінару для країн-членів;

- виступати в ролі інформаційного центру для обміну інформацією між країнами-членами щодо розробок у сфері мовної підготовки;
- забезпечувати заходи впровадження стандарту STANAG 6001 (BILC's Organizational Structure, 2004).

З метою дотримання цих стандартів, уряди країн-членів виділяють значну кількість людських та фінансових ресурсів для забезпечення мовної підготовки та намагаються досягти встановленого Стандартного мовного профілю (далі – СМП) особовим складом через національні системи іншомовної підготовки. Наразі 48 країн використовують критерії STANAG 6001 у своїх мовних системах. Для цього вони повинні створити власну структуру навчання, розробити свої навчальні програми та навчальні матеріали, впровадити систему тестування, розробити тести та контролювати досягнення результатів навчання.

Історія запровадження системи мовної підготовки у збройних силах США, розпочалась за часів Другої світової війни. У той час армії США потрібен був особовий склад, який вільно володів деякими мовами, для роботи усними та письмовими перекладачами та шифрувальниками. З цією метою, уряд доручив деяким американським університетам розробити програми вивчення іноземних мов для військовослужбовців. За участю п'ятдесяти п'яти американських університетів у 1942 році була розроблена «Спеціалізована навчальна програма для збройних сил». Найважливішою характеристикою цієї програми було використання інформатора, тому її іноді називають «методом інформатора», оскільки в ній використовувався носій мови. Інформатор служив джерелом фраз і словникового запасу, а також надавав речення для імітації та запам'ятовування, що було основою методу. Був також лінгвіст, який не обов'язково знав мову, проте був навчений отримувати основні структури іноземної мови від інформатора. Ці курси були інтенсивними програмами, і слухачі навчалися по 10 годин на день і 6 днів на тиждень (Solak, 2011).

У 1976 році НАТО прийняло шкалу володіння мовою, пов'язану з документом Міжвідомчого круглого столу з питань мов 1968 року, в якому були розроблені дескриптори володіння мовою. У 50-х роках уряду США було потрібно провести інвентаризацію мовних здібностей державних службовців, але на той час в академічній спільноті не існувало стандартизованої системи, тому уряду довелося розробити власну модель. Інститут закордонної служби США створив міжвідомчий комітет, який сформулював «мовну» шкалу, що варіювала від 1 до 6, але ця шкала не розрізняла чотири навички, як це відбувається сьогодні. Зрештою, шкала була стандартизована до шести базових рівнів, від 0 (відсутність функціональних здібностей) до 5 (еквівалент освіченого носія мови) (Interagency Language Roundtable, 1985). У 1968 році кілька агентств спільно написали офіційні описи базових рівнів чотирьох навичок – говоріння, аудіювання, читання та письма. До 1985 року документ США

був переглянутий під егідою Міжвідомчого круглого столу з питань мов з метою включення повних описів рівнів «плюс», які поступово були включені до системи оцінювання. Відтоді офіційні описи рівнів володіння мовою уряду відомі як «Шкала ILR» (Herzog, 2005).

Зі вступом приблизно десятка країн наприкінці 1990-х років, і оскільки STANAG 6001 був критерієм, за яким мала оцінюватися кваліфікація великої кількості військовослужбовців та цивільного персоналу, комітет, що складався з експертів з одинадцяти країн-учасниць, переосмислив дескриптори оригінального STANAG 1976 року. У 2000 році Керівний комітет ВІЛС схвалив випробування проєкту інтерпретації, і шкала була випробувана у 2000 та 2001 роках за участю учасників з 15 країн. Агентство зі стандартизації НАТО інтегрувало оновлену інтерпретацію та опублікувало друге видання у 2003 році. У 2005 році інші подібні зусилля міжнародного комітету призвели до розробки рівнів «плюс», які були додані як обов'язковий компонент до документа про шість базових рівнів у 2006 році. Оскільки потенційно 46 країн використовують STANAG 6001 як критерій, те, як шкала інтерпретується та використовується в різних країнах, є предметом інтересу зацікавлених сторін.

Хоча англійська та французька є офіційними мовами в НАТО, англійська є операційною мовою, а викладання, тестування та використання англійської мови в рамках спільноти НАТО стали важливішими через додавання нових країн та збільшення кількості спільних завдань, таких як операції з підтримки миру. Через актуальність мовних питань і було створено Бюро міжнародної мовної координації як консультативного та дорадчого органу з питань мовної підготовки в НАТО, зокрема для проведення моніторингу роботи в галузі координації та вивчення конкретних мовних тем, шляхом скликання щорічної конференції та семінару для країн-учасниць.

Загалом у положеннях ВІЛС наголошується, що володіння англійською мовою є необхідною умовою для участі в спільних операціях, для займання посад у багатонаціональних штабах НАТО тощо. Мета полягає в покращенні володіння англійською мовою всього особового складу, який співпрацюватиме з силами НАТО в операціях та військових навчаннях під егідою програми «Партнерство заради миру». Так, військовослужбовці повинні вміти ефективно спілкуватися англійською мовою, а особливо використовувати військово-професійну термінологію та знати відповідні нормативно-правові документи та процедури (Solak, 2011). Отже, країни повинні не лише вживати спеціальних заходів для підвищення загального мовного рівня військовослужбовців, а й інтегрувати іншомовну підготовку як частину їхнього кар'єрного розвитку, щоб забезпечити належний рівень інтеперабельності.

Говорячи про європейський досвід організації мовної підготовки, Рада Європи активно сприяє розвитку методики викладання іноземних мов з моменту підписання Європейської культурної конвенції в 1954 році.

Перша ініціатива щодо вивчення мов виникла в 1957 році, коли було створено Комітет експертів для планування розвитку сучасного викладання іноземних мов у Європі. Після політичних змін у Центральній та Східній Європі спостерігається швидке розширення членства в Раді культурного співробітництва (Solak, 2011). Взаємне визнання кваліфікацій та комунікація щодо цілей і стандартів досягнень повинні бути відкалібровані відповідно до узгоджених спільних стандартів, і мати описовий характер. Після кількох років роботи авторської групи та двох переглядів, проведення консультацій та польових досліджень, були опубліковані Загальноєвропейські рамки оцінювання англійською, французькою та німецькою мовами (CEFR, 2020).

Як шкала НАТО STANAG 6001, так і Загальноєвропейські рамки оцінювання складаються з тверджень про «здатність», які кандидати повинні мати на різних рівнях чотирьох навичок. Навички володіння мовою НАТО поділяються на шість рівнів, що кодуються від 0 до 5 (НАТО STANAG 6001, 2016). Загалом, навички можна визначити наступним чином:

Рівень 0 – Відсутність практичного вміння (СМР 0).

Рівень 1 – Виживання (СМР 0+, СМР 1).

Рівень 2 – Функціональний (СМР 1+, СМР 2).

Рівень 3 – Професійний (СМР 2+, СМР 3).

Рівень 4 – Експертний (СМР 3+, СМР 4).

Рівень 5 – Досконалий / Рівень високоосвіченого носія мови (СМР 4+, СМР 5).

Цьому числу з 4 цифр передують кодові літери SLP (PLS французькою), які вказують на те, що показаний профіль є стандартизованим (S) мовним (L) профілем (P). (Для прикладу: SLP 3321 означає рівень 3 аудіювання, рівень 3 говоріння, рівень 2 читання та рівень 1 письма).

Згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями, існують переважно три рівні: базовий, самостійний та вільний користувач, і кожен рівень поділяється на два - 1 та 2 (CEFR, 2020) :

- початковий рівень першого ступеня (A1);
- початковий рівень другого ступеня (A2);
- середній рівень першого ступеня (B1);
- середній рівень другого ступеня (B2);
- рівень вільного володіння першого ступеня (C1);
- рівень вільного володіння другого ступеня (C2).

Отже країни НАТО змогли створити уніфіковану систему іншомовної підготовки на основі єдиних стандартів на базі спеціалізованих військових закладів освіти. Так, у США вивчення іноземних мов проводиться у Військовому інституті іноземних мов Міністерства оборони США (м. Монтерей), у складі двох підрозділів – Центру з вивчення іноземних мов (м. Монтерей) та Центру вивчення

англійської мови (м. Сан-Антоніо). Інститут здійснює іншомовну підготовку фахівців на замовлення Міністерства оборони та федеральних відомств США, а також окремих іноземних військових та спеціальних відомств (Лагодинський, 2020). В Академії оборони Великої Британії (м. Шривенхем), у складі військового центру вивчення іноземних мов і культури організовано вивчення близько іноземних 50 мов в інтересах Міністерства оборони (Defence Academy of the United Kingdom, 2026). Така централізація системи іншомовної підготовки у США та Великій Британії робить її уніфікованою для всіх видів ЗС та родів військ і служб. В країнах Балтії – у Латвії та Естонії, завдяки ефективному впровадженню спецкурсів і факультативів іноземними мовами, викладанню професійно спрямованих дисциплін кількома іноземними мовами, випускники ВВНЗ здобувають навички іншомовного мовлення та вільного спілкування також на основі стандарту STANAG 6001 (Озарчук, 2019).

В Україні іншомовна підготовка військовослужбовців за стандартом НАТО STANAG 6001 організована на базі ВВНЗ України: Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, Одеській військовій академії, Військовому інституті Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Житомирському військовому інституті імені Корольова, Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Національній академії Національної гвардії України, Національному університету оборони України тощо. Як зазначає Л. Канова «...професійна іншомовна підготовка військовослужбовців ЗСУ є складовою загальної системи їх підготовки і передбачає реалізацію комплексу узгоджених між собою організаційних, наукових і навчально-методичних заходів, спрямованих на досягнення особовим складом відповідного рівня володіння іноземною мовою для подальшого її використання в службовій діяльності. Угода НАТО STANAG 6001 з іншомовної підготовки визначає рівень володіння іноземною мовою, який є сукупністю мовленнєвих знань, умінь та навичок (компетенцій), що характеризує здатність особи до її практичного використання. Знаннєвий компонент іншомовної компетентності визначають за шкалою стандартизованих мовленнєвих рівнів, які відповідають рівням мовленнєвої компетенції за мовним стандартом НАТО STANAG 6001» (Канова, 2021).

У ВВНЗ відомств сектору безпеки та оборони України організацію мовної підготовки передбачається здійснити двома етапами у період з 2019 по 2030 рік (Основні засади мовної підготовки особового складу у системі Міністерства оборони України, 2019). Так, перший етап з 2019–2024 роки був перехідним до другого, під час цього етапу продовжуються впроваджуватись заходи щодо посилення системи мовної підготовки особового складу ЗСУ, розробляються типові навчальні програми з вивчення іноземних мов у ВВНЗ, збільшується кількість годин до 580 для військових фахівців тактичного рівня. На другому етапі – до 2030 року, передбачається обов'язкове володіння англійською мовою на рівні не

нижче СМР 2 для військовослужбовців ЗСУ для окремих посад, перехід ВВНЗ на нові навчальні програми для забезпечення випускниками закладів освіти рівня володіння іноземною мовою не нижче СМР 2.

Висновки. Оскільки англійська мова зараз є основною мовою, що використовується багатонаціональними підрозділами країн-членів НАТО, забезпечення їх інтеперабельності та організації структурованої, професійно-орієнтованої іншомовної підготовки є надважливим завданням в сучасних реаліях.

Проведений аналіз доводить, що країни НАТО змогли створити уніфіковану систему іншомовної підготовки на основі єдиних стандартів на базі спеціалізованих військових закладів освіти. Наразі 48 країн використовують критерії STANAG 6001 у своїх мовних системах. Для цього ними було створено власні структури навчання, розроблено навчальні програми та матеріали, впроваджено систему тестування та забезпечено контроль досягнення результатів навчання. Стандарт STANAG 6001 служить як інструментом оцінювання, так і основою для навчання. Застосування стандарту сприяє автентичності, функціональності та глобальній порівнянності. У збройних силах країн НАТО особливе значення надається забезпеченню мовної підготовки та створенню мовних центрів у своїх країнах. Водночас, забезпечення мовної підготовки та стандартизації у Європі є важливою для цілісності Європейського Союзу. Для України включення STANAG 6001 до військових навчальних програм, підготовка інструкторів та тестологів, розвиток методології оцінювання забезпечує досягнення міжнародно визнаної комунікативної компетентності особового складу.

Напрямами подальших досліджень вбачаємо у розробці програм підготовки на основі STANAG 6001, створенні освітніх ресурсів, необхідних для ЗСУ, з метою підвищення рівня інтеперабельності українських військовослужбовців.

Список використаних джерел

1. Гребеняк Л. Педагогічні принципи формування готовності майбутніх офіцерів Збройних Сил України до професійної взаємодії в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки // Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки. 2019. № 2. С. 113–119.
2. Державна рада з питань європейської і євроатлантичної інтеграції України. Про схвалення Плану дій Україна – НАТО та затвердження Цільового плану Україна – НАТО на 2003 рік : рішення від 06.02.2003 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002520-03#Text>
3. Дорожня карта вдосконалення мовної підготовки у Збройних Силах України (на 2021-2025 роки) від 01.03.2021 р. URL: https://www.mil.gov.ua/content/education/doroznva_karta_2021.pdf
4. Канова Л. Зарубіжний досвід професійної іншомовної підготовки офіцерів країн НАТО // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. 5(109), 135–143.
5. Лагодинський О. Іншомовна підготовка у збройних силах США та Великої Британії: досвід для України // Збірник наукових праць Національної академії

Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки. 2020. Т. 18, № 3. С. 164–179.

6. Озарчук І. Особливості здобуття іншомовної освіти в закладах вищої освіти країн Балтії // Нова педагогічна думка. 2019. № 4 (100). С. 100–103.

7. Основні засади мовної підготовки особового складу у системі Міністерства оборони України, затвердж. рішенням Міністра оборони України від 08 серпня 2019 року № 1524/84. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/osn-zas-mp.pdf>

8. Про затвердження інструкції про курси іноземних мов у Збройних Силах України : наказ Міністерства оборони України від 23.05.2017 № 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0746-17#Text> (дата звернення: 22.01.2026).

9. Про затвердження Концепції мовної підготовки особового складу Збройних Сил України та плану реалізації Концепції мовної підготовки особового складу ЗСУ: наказ Міністра оборони України 01 червня 2009 р. № 267 від Київ : МО України, 2009. 34 с.

10. Методичні рекомендації з проведення мовного тестування у системі Міністерства оборони України : рішення Міністра оборони України від 08.08.2019 № 1524/85. URL: <https://nuou.org.ua/assets/documents/metrek-mt.pdf>

11. Про Цільовий план Україна – НАТО на 2007 рік у рамках Плану дій Україна – НАТО : Указ Президента України від 18.06.2007 № 535/2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/535/2007#Text>

12. Bureau for International Language Coordination. (2004). *BILC's organizational structure*. <https://natobilc.org/about-us/>

13. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages> (дата звернення: 22.01.2026).

14. *Defence Centre for Languages and Culture*. Defence Academy of the United Kingdom. URL: <https://www.da.mod.uk/study-with-us/colleges-and-groups/international-group/>

15. Herzog, M. An overview of the history of the ILR language proficiency skill level descriptions and scale. Interagency Language Roundtable: History of the ILR Scale. 2005. URL: http://www.govtilr.org/ILRscale_hist.html

16. Interagency Language Roundtable. ILR Skill Level Descriptions. Washington, DC. 1985. URL: <https://www.govtilr.org/Skills/IRL%20Scale%20History.htm> (дата звернення: 22.01.2026).

17. NATO Standardization Office. NATO STANAG 6001: Language Proficiency Levels (Edition A, Version 2). 2016.

18. NATO Terminology Database. NATO Term. 2024. URL: <https://nso.nato.int/natoterm/Web.mvc> (дата звернення: 22.01.2026).

19. Siegel A., Vance M., & Nilsson D. Military English language education: A scoping review of 30 years of research. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 2025, 19(5), 433–451. URL: <https://doi.org/10.1080/17501229.2024.2370986> (дата звернення: 22.01.2026).

20. Solak E. Historical development of NATO STANAG 6001 language standards and common european framework (CEF) and the comparison of their current status. *Gümüşhane Üniversitesi, Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 3. 35-46.

21. Wolf H. De-escalation – A cultural-linguistic view on military English and military conflicts // *Advances in Cultural Linguistics* / ed. by F. Sharifian. Springer, 2017. P. 683–702.

References

Hrebniak, L. (2019). Pedagogical principles of forming the readiness of future officers of the Ukrainian Border Guard in the international operational environment. *Journal of Pedagogical Research*, 1(1), 1–10.

officers of the Armed Forces of Ukraine for professional interaction in international peacekeeping and security operations]. *Naukovi zapysky. Serii: Psykholoho-pedahohichni nauky*, 2, 113–119. (ukr).

Derzhavna rada z pytan yevropeiskoi i yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy. (2003, February 6). Rishennia № 2 «Pro skhvalennia Planu dii Ukraina – NATO ta zatverdzhennia Tsilovoho planu Ukraina – NATO na 2003 rik» [Decision No. 2 “On approval of the Ukraine–NATO Action Plan and approval of the Ukraine–NATO Target Plan for 2003”]. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002520-03#Text> (ukr).

Dorozhnia karta vdoskonalennia movnoi pidhotovky u Zbroinykh Sylakh Ukrainy na 2021–2025 roky [Roadmap for improving language training in the Armed Forces of Ukraine for 2021–2025]. (2021, March 1). https://www.mil.gov.ua/content/education/dorozhnya_karta_2021.pdf (ukr).

Kanova, L. (2021). Zarubizhnyi dosvid profesiinoi inshomovnoi pidhotovky ofitseriv krain NATO [Foreign experience of professional foreign language training of officers of NATO countries]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 5(109), 135–143. (ukr).

Lahodynskyi, O. (2020). Inshomovna pidhotovka u zbroinykh sylakh SSHA ta Velykoi Brytanii: dosvid dlia Ukrainy [Foreign language training in the armed forces of the USA and Great Britain: Experience for Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: Pedahohichni nauky*, 18(3), 164–179. (ukr).

Ozarchuk, I. (2019). Osoblyvosti zdobuttia inshomovnoi osvity v zakladakh vyshchoi osvity krain Baltii [Features of obtaining foreign language education in higher education institutions of the Baltic countries]. *Nova pedahohichna dumka*, 4(100), 100–103. (ukr)

Osnovni zasady movnoi pidhotovky osobovoho skladu u systemi Ministerstva oborony Ukrainy [Basic principles of language training of personnel in the system of the Ministry of Defence of Ukraine]. (2019, August 8). <https://nuou.org.ua/assets/documents/osn-zas-mp.pdf> (ukr).

Ministerstvo oborony Ukrainy. (2017, May 23). Nakaz № 286 «Pro zatverdzhennia Instruksii pro kursy inozemnykh mov u Zbroinykh Sylakh Ukrainy» [Order No. 286 “On approval of the Instruction on foreign language courses in the Armed Forces of Ukraine”]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0746-17#Text> (ukr).

Ministerstvo oborony Ukrainy. (2009, June 1). Nakaz № 267 «Pro zatverdzhennia Kontseptsii movnoi pidhotovky osobovoho skladu Zbroinykh Syl Ukrainy ta planu realizatsii Kontseptsii movnoi pidhotovky osobovoho skladu ZSU» [Order No. 267 “On approval of the Concept of language training of personnel of the Armed Forces of Ukraine and the plan for implementing the Concept of language training of the personnel of the Armed Forces of Ukraine”]. Kyiv: Ministerstvo oborony Ukrainy. (ukr).

Ministerstvo oborony Ukrainy. (2019, August 8). Rishennia Ministra oborony Ukrainy № 1524/85 «Metodychni rekomendatsii z provedennia movnoho testuvannia u systemi Ministerstva oborony Ukrainy» [Decision of the Minister of Defence of Ukraine No. 1524/85 “Methodological recommendations for conducting language testing in the system of the Ministry of Defence of Ukraine”]. <https://nuou.org.ua/assets/documents/metrek-mt.pdf> (ukr)

Prezydent Ukrainy. (2007, June 18). Ukaz № 535/2007 «Pro Tsilovyi plan Ukraina – NATO na 2007 rik u ramkakh Planu dii Ukraina – NATO» [Decree No. 535/2007 “On the Ukraine–NATO Target Plan for 2007 within the framework of the Ukraine–NATO Action Plan”]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/535/2007#Text> (ukr).

Bureau for International Language Coordination. (2004). *BILC's organizational structure*. <https://natobilc.org/about-us/>

Council of Europe. (n.d.). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>

Defence Centre for Languages and Culture. (n.d.). *Defence Academy of the United Kingdom*. <https://www.da.mod.uk/study-with-us/colleges-and-groups/international-group/>

Herzog, M. (2005). *An overview of the history of the ILR language proficiency skill level descriptions and scale*. Interagency Language Roundtable. http://www.govtilr.org/ILRscale_hist.html

Interagency Language Roundtable. (1985). *ILR skill level descriptions*. Washington, DC. <https://www.govtilr.org/Skills/IRL%20Scale%20History.htm>

NATO Standardization Office. (2016). *NATO STANAG 6001: Language proficiency levels* (Edition A, Version 2).

NATO Terminology Database. (2024). *NATO term*. <https://nso.nato.int/natoterm/Web.mvc>

Siegel, A., Vance, M., & Nilsson, D. (2025). Military English language education: A scoping review of 30 years of research. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 19(5), 433–451. <https://doi.org/10.1080/17501229.2024.2370986>

Solak, E. (2011). Historical development of NATO STANAG 6001 language standards and Common European Framework (CEF) and the comparison of their current status. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 3, 35–46.

Wolf, H. (2017). De-escalation: A cultural-linguistic view on military English and military conflicts. In F. Sharifian (Ed.), *Advances in cultural linguistics* (pp. 683–702). Springer.

Anastasia YAREMCHUK,

<https://orcid.org/0009-0008-1033-617X>,

lecturer, Foreign Languages Department, National Academy of Land Forces named after Hetman Petro Sahaidachny, 32 Heroiv Maidanu St., 79026, Lviv, Ukraine, nastya.yaremchuk777@gmail.com

A retrospective analysis of the organization of foreign language training for personnel in the armed forces of NATO member states and Ukraine

Abstract. *This article presents a retrospective analysis of the organization of language training for personnel in the armed forces of NATO member states and Ukraine. The author emphasizes that English is currently the primary language used by NATO's multinational armed forces to enhance their interoperability, and that organizing structured, professionally oriented foreign language training is a critical task in today's reality. To this end, NATO member states established the International Language Coordination Bureau as a consultative and advisory body on language training issues. In 2003, the organization developed the STANAG 6001 language standard, which became an assessment tool and, at the same time, a foundation for training, promoting authenticity, functionality, and global comparability. The analysis conducted demonstrates that NATO countries have been able to create a unified system of foreign language training based on common standards within specialized military educational institutions. Currently, 48 countries use the STANAG 6001 criteria in their language systems. To this end, profession-oriented courses, training programs, and instructional materials have been developed; a standardized testing system has been implemented; and monitoring of learning*

outcomes has been ensured. At the same time, ensuring language training and standardization in Europe is crucial for the integrity of the European Union. Thus, the Common European Framework of Reference for Languages has been adopted in European Union countries for English, French, and German. For Ukraine, the inclusion of STANAG 6001 in military training programs, the training of instructors and test developers, and the development of assessment methodologies ensure that the personnel of the Armed Forces of Ukraine achieve internationally recognized communicative competence, for which significant resources are allocated; thus, language learning is one of the most important tasks of professional training for military personnel in NATO member states and in Ukraine.

Keywords: language training, military personnel, armed forces of NATO countries, NATO standards, STANAG 6001, professional foreign language competence.

Стаття надійшла до редакції: 28.02.2026

Прийнята до друку: 18.06.2026

Опублікована: 30.06.2026

DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829/2026.1.9>

УДК 378.147:004:61

Олеся ТИМЧИК,

<https://orcid.org/0000-0003-1878-7465>,

кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії, Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, 04053, м. Київ, Україна, o.tymchuk@kubg.edu.ua

Євгенія НЕВЕДОМСЬКА,

<https://orcid.org/0000-0002-7450-3562>,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії, Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, 04053, м. Київ, Україна, y.nevedomska@kubg.edu.ua

Сучасний стан та перспективи трансформації методів навчання при вивченні медико-біологічних дисциплін у вищій школі

Анотація. У статті проаналізовано ефективність впровадження сучасних освітніх технологій при викладанні медико-біологічних дисциплін (МБД) у закладах вищої освіти. На основі опитування студентів та